REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorī nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciurī:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelika Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărī mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séŭ 30 banī.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA" iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe sése lunī 6 fl., pe trei lunī 3 fl.
N-rii de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francī, pe sése lunī 20 fr., pe trei lunī 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francī.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorī.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe sése lunī 5 fl., pe trei lunī 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunī 6 fl., pe trei lunī 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séŭ 15 banī. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 100. Brașov, Vinerī 5 (18) Maiŭ. 1900.

O enunciațiune șovinistă

— *în delegațiunea ungară.* —

Delegațiunea unguréscă, indiferent décă se află orī nu între membri ei Ugron și Zichy, tot delegațiune unguréscă este, care va se ḑică șovinistă până dincolo. Nimic nu póte dovedi acésta mai bătător la ochī, decât vorbirea președintelui ei, a marelui calvin și vestitului cap unguresc, Desideriu Szilagyi.

D-l Szilagyi ḑise în discursul sĕu adresat Majestății Sale cu ocasiunea primirei solemnele a delegațiunilor între altele: „Noi avem necurmat înaintea ochilor cerințele desvoltării interióre a statului ungar: acele probleme marī și urgente ale întăririi nóstre politice și economice, carī încă tot își mai așteptă resolvarea lor. Scim, că trebue sĕ desfășurăm tótă puterea ce ne stă la disposițiă, ca nicī unul din interesele nóstre marī sĕ nu sufere scădere. Decī *între acele marginī*, ce ni-se impun prin aceste considerațiunī, noi suntem gata de a încuviința mijlócele, ce le pretinde siguranța, vaḑa și greutatea monarchiei în concertul internațional".

A mai adaus Szilagyi și nisce floscule despre primirea monarchului în Berlin, cu carī a voit numai sĕ dea espresiune satisfacției pentru măgulirea orgoliului unguresc din partea Berlinesilor la acea primire. Acestea însĕ n'au nicī o însemnătate.

De-ar fi rostit cuvintele de mai sus vre-o obscuritate parlamentară, 'i-s'ar face critica, că a dat cu bâta în baltă, căcī acele cuvinte pot fi adevĕrate, dér nu sunt politice, încât nu póte fi lucru politic ațī da arama pe față. Dér fiind-că le-a rostit capacitatea cea mare Szilagyi, trec și de politice, ér foile jidanomaghiare îi cântă osana pentru ele, în tóte tonurile.

Noi găsim, că e lucru fórte îndrăsneț a declara în fața monarchului și a lumii, că mijlócele trebuinciόse pentru siguranța și posiția de putere mare a monarchiei se vor încuviința numai între acele marginī, carī sunt trase de considerațiunile consolidării interne politice și economice cum o vor și o înțeleg Ungurii. Căcī nicī o întărire și desvoltare interióră nu este cu putință fără de siguranță în afară, de care e strîns legată și vaḑa internațională e monarchiei. A coordina, décă nu chiar subordina, siguranța monarchiei întărirei interne — și încă numai așa, cum înțeleg acésta întărire șoviniștii ungurī în frunte cu Szilagyi — este o idee îndrăsneță, ce póte sĕ placă mult Ungurilor, carī țin morțiș, că omenimea nu póte fi fericită fără a deveni mai întâiŭ maghiară, dér politică nu e de loc. Pe lângă intențiunea, ce-o dă pe față acea afirmare nu e decī, decât o rachetă de vorbe, aruncată, ca de obiceiŭ, cu scopul sĕ fiă măgulită „opiniunea publică patriotică".

De consolidat, nu se consolidéză la noi nimic, nicī politicesce, nicī economicesce, din simpla causă, că așa ḑișii bărbațī de stat ungurī vreau sĕ nimicéscă mai întâiŭ tot, apoi sĕ edifice, adecă sĕ-i maghiariseze mai întâiŭ pe toțī, apoi sĕ-i facă fericițī.

De calea cea adevĕrată și mai scurtă, care singură póte duce la consolidare internă, de dreptate și egalitate pentru toțī, nicī că vréu sĕ audă. Ér popórele nemaghiare pe ḑi ce merge sunt mai puțin dispuse a-le fi dumnealor numai oi de muls și de tuns, a fi eschise prin legī electorale tendențióse din parlament, prin altele majorisate în comitate și prin interpretărī rabulistice despoiate chiar și de dreptul de întrunire și de sfătuire.

Pentr'un astfel de mers al „consolidării interne" e pagubă a detrage și numai un ban din suma de lipsă pentru siguranța monarchiei în afară.

Szilagyi a aflat de bine sĕ accentueze și momente de păstrare, de economiă cu venitele publice, o temă de-altmintrelea fórte poporală și plăcută atât „patrioților", cât și celorlalțī cetățenī. Numai că vorba, vorbă rĕmâne. De câte orī se tratéză de vanitatea ungurésca și de închipuitele „interese de stat", numai ce sboră milióne și nicī unui patriot nu-i pare rĕu, că se duc. Pentru honveḑime se cheltuesc multe milióne; pentru școlile de stat, carī nu folosesc decât Maghiarilor, alte milióne; tot al cincilea Ungur este funcționar și acum voiesc sĕ-i facă și pe veterinarī funcționarī de stat și aḑī mâne vor sĕ introducă pretutindenī administrațiunea de stat.

Nu în delegațiune sĕ vorbéscă Szilagyi de economii, ci facă începutul în dieta ungurésca, unde se votéză multele milióne în mod nesocotit, fără vr'un folos practic.

In ce privesce consolidarea nóstră economică și comerciala, n'avem sĕ ne batem mult capul, ea se află în mâuī sigure, în mânile Evreilor „maghiarī", a fraților de cruce ai Maghiarilor. Urmările acestei consolidărī economice și comerciale se observă la noi, dér nu mai puțin și la Maghiarī pe ḑi ce merge tot mai învederat și aḑī mâne consolidarea va fi completă: vom ajunge cu toții slujbașii „patrioticilor" Evrei.

Etă ce iese din analisa enunciațiunilor făcute de către nisce ómenī politicī maghiarī, cum este Szilagyi, la ocasiunī așa de solemnele ca cea amintită: Nimic practic, nimic sănĕtos și corĕspunḑĕtor spiritului timpului de față. Frase bombastice, întortochiate și — șovinism orb.

La recepțiunea delegațiunei austriace. M. S. împĕratul a vorbit, precum scim, cu cei mai mulțī dintre delegațī. Cuvintele schimbate între monarchul și delegații cehī le cunóscem. Cu delegații germanī Pergelt și Prade, Majestatea sa asemenea a atins cestiunī politice, despre mersul lucrurilor în camera din Viena și în delegațiunī.

Remarcabil este, că după cum raportéză „N. W. Tagbl.", M. Sa a binevoit a-se întreține timp mai îndeluogat și cu deputatul bucovinean Dr. G. *Popovicī*, care încă face parte din delegațiunea austriacă. Monarchul a întrebat pe deputatul român despre *starea lucrurilor în Bucovina* și s'a interesat cu bunăvoință despre păsurile fraților noștri, mai ales despre *cestiunea țĕrănéscă.*

Obstrucțiunea Cehilor. Am semnalat erī, că în ședința de aḑī a „Reichsrath"-ului Cehii vor reîncepe obstrucțiunea. O scire telegrafică din Praga comunică resultatul conferenței bărbaților de încredere ai Cehilor tinerī, ce s'a ținut la 15 l. c. Conferența a luat hotărîrea, ca față cu guvernul sĕ se pună pe punctul de vedere al celei mai *aspre obstrucțiunī pe tóte terenele.* Hotărîrea acésta însémnă, că Cehii nu vor scóte de sub obstrucțiune nicī un proiect de lege, chiar nicī proiectele economice.

„Narodni Listy" din Praga scrie, că Cehii chiar de ar căpĕta favorurī față cu postulatele lor de limbă, ei nu se vor mulțumi cu atât, deóre-ce ținta lor este *eluptarea deplinei autonomii națiunale.* Lor nu le trebue un stat, cum este Austria de aḑī.

Congregația comitatului Caraș-Severin.

(Raport special al „Gazetei Transilvaniei".)

Lugoș, 13 Maiŭ n.

— Fine. —

D-l Dr. George *Dobrin* observă înainte de tóte, că d-l comite suprem în scaunul sĕu presidențial n'a fost tocmai imparțial, căcī décă imparțial era, trebuia, ca pe d-l Suttág, care a insultat și acusat partidul național român și prin urmare poporul român astfel, cum nu s'a mai întêmplat până acum în congregațiă, sĕ-l îndrume la ordine, căcī d-sa cu mult mai tare a insultat, decât d-l Dr. Stefan Petroviciŭ, care numai a scos la ivélă contrarietățile.

D-l comite suprem *Pogány* Károly: Nu permit nimerui sĕ se amestece în cercul meu de competință ca president al congregațiunei. Décă într'adevĕr d-l Suttág ar fi insultat fiă particularī, fiă un partid politic, mī-așī fi sciut datorința și 'l'așī fi îndrumat la ordine.

D-l Dr. George *Dobrin*: Ca membru al congregațiunei am dreptul de a lua la critică și a sbiciui, décă e de lipsă, ținuta fiecăruia membru al acestei Congregațiunī, prin urmare și a d-lui comite suprem, care, deși președinte, e membru al Congregațiunei.

In vorbirea sa mai departe d-l Dr. Dobrin polemiséză cu Suttág și comitetul permanent, făcênd ridicole asertiunile lor și termină declarând, că părtinesce și se alătură la propunerea d-lui C. Brediceanu.

D-l Virgil *Thomicī*: nu se alătură la nicī o propunere, din motivul, că în casul de față s'a călcat în picióre, s'a nimicit și scos din putere o lege fundamentală a țĕrei prin ordinațiunile ilegale ale guvernului, carī ordinațiunī numai atuncī aveau loc, décă guvernul dovedia: că existența statului e în pericol. — Așa o asertiune însĕ e absurdă și ridicolă, din contră se periclitéză mai mult esistența statului prin aceea, că legī fundamentale ale statului constituțional sunt călcate în modul acesta în picióre. In casul de față guvernul a devenit responsabil în sensul art. de lege III din 1848, și parlamentului îi incumbă datorința se pună sub acusă pe miniștri criminalī și sĕ-i judece. Corb la corb însĕ nu-șī scóte ochii. Parlamentul de aḑī, compus pe cale ilegală, stă în evident contrast cu tendințele și adevĕratele interese vitale ale popórelor, pe carī ar avé datorința sĕ le represente; el e compus din partide, carī se întrec unul pe altul în șovinism și carī când e vorba de naționalitățī, sunt un trup și un suflet, fiă vorba de orī-ce ilegalitățī. Parlamentul și guvernul de aḑī sunt aderenții aceluiașī sistem de despotism și terorisare, dela aceștia nicī un remediu nu putem aștepta.

C. *Brediceanu* ca propunĕtor (unguresce): Fapt e că în țéra nóstră, lege care reguléză dreptul de întrunire, adunare, însoțire, nu esistă, și e secret public, că nu se face acéstă lege, care nu lipsesce nicī într'un stat constituțional, nu se face din unicul motiv, ca sĕ nu se pótă bucura și naționalitățile de aceste libertățī indispensabile pentru un stat liber și constituțional. La noi se administréză și se reguléză aceste drepturī numai prin ordinațiunī, carī depind dela volnicia, arbitriul, capriciul și omnipotența ministrului respectiv. Décă prin lege nu s'a regulat aceste libertățī, de ce nu s'a regulat prin ordinațiunī admise și până la crearea legei în mod general. Tot din motivul, ca sĕ nu devină părtașe și naționalitățile și autoritățile sĕ nu devină responsabile în casul călcărei acelora. Pentru a da drepturile, libertățile acestea, nu esistă lege, nu ordinațiune, dér pentru a-le sugruma și în special pentru a lipsi poporul român de acelea, a adus ministeriul Bánffy ordonanța din cestiune și de acéstă încătușare voind noi sĕ scăpăm reclamăm revocarea acelora.

Aicī aflu de potrivit a reveni la elogiile, carī mi-le-a făcut fostul meu profesor Suttág și declar solemn, că nu am meritat acésta distincțiune în public, deși încă din copilăria mea am simțit bunăvoința și dragostea, de care m'a împărtașit d-sa, am fost fericit, că am fost împărtășit de ea și totdéuna cu profundă mulțămire și reverință m'am silit a o rĕsplăti. Și décă vĕd în partidul liberal bărbațī de calibrul d-lui Suttág, carī sciu respecta și pe contrarii lor politicī, aștept, ca atuncī când e vorba de libertățile publice comune pentru toțī și pentru tóte partidele, când noi vĕ arătăm, că suntem încătușațī și în mod ilegal despoiațī de libertățile cele mai cardinale într'un stat constituțional, mĕ aștept, că deși ne sunteți contrarī politicī, décă într'adevĕr sunteți liberalī, sĕ ne sprijinițī cererea și sĕ ne ajutațī a ajunge la libertatea dreptului de întrunire. Acésta ar fi cea mai cavalerésca prevenire din partea d-vóstrĕ și cea mai patriotică faptă, pentru care și pe noi și țéra cu mulțămită ne-ațī îndatori. Capul meu sĕ nu-l dóră pe nimenī. Eu nu m'am înrolat la partidul național român ci eu sunt membru din nascere al acestui partid, precum grofii și baronii sunt din nascere, și așa e tot Românul cu mintea și inima la loc, cu pricepere pentru adevĕratele interese și cu iubire către limbă și națiune.

Acest drept de membru al partidului național român îl las și de moștenire urmașilor mei, ca în tot momentul vieții lor sĕ se lupte pentru drepturile națiunei, dér tot-odată pentru egala îndreptățire și buna înțelegere între cetățenii acestei țĕrī.

*

Mai urméză o seriă în'régă de puncte, însĕ cu deosebire de interes local, la discutarea cărora încă iau parte însĕmnată membrii ai partidului național român.

Rap.

Cehii și monarchul.

„Münchener Neueste Nachrichten" de Vinerea trecută publică un raport datat din Viena 8 Maiŭ a. c., în care se comunică, că în ședințele ultime ale *dietei boeme*, ținute înainte de deschiderea „Reichsrath"-ului, s'au rostit *din partea a doi deputațī cehī radicalī estremī* nisce vorbirī demonstrative, în care a fost adusă în discuțiune și persóna monarchului, într'un mod puțin leal și respectuos.

Raportul amintit al foiei germane

ḑice, că deputatul radical ceh din dietă Dr. *Baxa*, citând cuvintele rostite de împĕratul în decursul sesiunei ultime a delegațiunilor, către Dr. *Stransky*, delegat ceh, a ḑis:

„Poporul ceh nu mai uită aceste cuvinte, și décă preaînaltul cap lasă a fi răpit sĕ rostéscă astfel de vorbe și amenință cu dreptul statar, care nu e de loc basat în lege, atuncĭ nu putem ḑice alta, decât, că acésta este espresiunea inimei monarchului,... că în acele cuvinte și-a arătat vechia sa dușmăniă față cu poporul cehic"...

Asemenea a ḑis numitul deputat, că cuvintele monarchului, prin carĭ a afirmat, că în afacerea „zde" nu va da amnestiă, érășĭ nu și-le póte altfel esplica — și a terminat așa:

„In Berlin este în joc, póte, sórtea dinastiei habsburgice, nicĭ-decum însĕ sórtea statului cehic, și décă se va întêmpla o cădere, atuncĭ va fi o cădere în Austria și nicĭ-decum o cădere în regatul Boemiei"...

Despre celalalt deputat radical (agrar), *Prașek*, raportul amintit spune, că a ḑis între altele:

„Scim, că pe tron șéde un domnitor, care este german, și care nu vrea sĕ concédă nicĭ-odată, ca noi sĕ fim egal îndreptățițĭ cu Germanii. Acésta trebue sĕ-o spunem poporului, ca sĕ scie unde e rădĕcina rĕului.

„Nu trebue sĕ ḑicem mereu, că suntem așa de bunĭ și leali. Acésta nu este adevĕrat! Sĕ nu mințim! Sĕ o spunem acolo sus, că au fost, ce-i drept, vremurĭ când auḑiam pe țĕran, lucrător și meseriaș, cum respica cu sfântă venerațiune cuvêntul *„cizar pán"* (domnul împĕrătesc), cum se uita cu sfântă venerațiune la icóna lui și cum spera dela el dreptate și ajutor... Astăḑĭ însĕ nu mai este așa... și în locul acelor icóne, sunt puse icónele patrioților noștri Huss și Zizka..."

Prașek încheià astfel:

„In sînul poporului fierbe. N'avem decât sĕ-i spunem, că în Austria nu se póte ajunge nimic cu binele, și credeți-mĭ, că va veni un timp, când se va dovedi, că în vinele acestui popor mai curge ceva sânge din vremurile Hussiților..."

*

In numĕrul sĕu de Duminecă, 13 Maiŭ a. c. *„Münchener Neueste Nachrichten"* publică o nouă corespondență din Viena datată 11 Maiŭ, în care se ḑice:

„După reîntórcerea sa din Berlin împĕratul Francisc Iosif a cerut sĕ i-se presente și raporturile esacte despre ultimele ședințe ale dietei boeme, și firesce, discursurile deputaților cehĭ radicalĭ, în carĭ aceștia cu intențiune au eliminat orĭ-ce venerațiune înaintea corónei, au deșteptat cea mai mare mâhnire a monarchului. Ceea-ce însĕ a vătĕmat pe monarch și mai mult, decât discursurile rĕsvrătitóre hussitice, a fost faptul, că mareșalul țĕrii, principele Lobkowitz, nu s'a aflat îndemnat și constrîns de a apĕra vaḑa corónei grav ofensată. Nicĭ măcar cel mai obraznic dintre deputații amintițĭ n'a fost chemat la ordine".

„Cu ocasiunea audiențelor generale de erĭ la palat a fost primit și un funcționar politic din Boemia și împĕratul și-a manifestat față cu acesta mirarea cu privire la atitudinea neînțelésă a mareșalului țĕrii. Funcționarul, surprins, a credut sĕ-șĭ esprime presupunerea, că mareșalul țĕrii n'a audit asertiunile cele mai necuviinciόse, fiind-că deputatul din cestiune vorbesce de obiceiŭ așa de puțin respicat, încât abia se aude. Impĕratul a lăsat acéstă scusă slabă fără rĕspuns. Și din alte cause n'am fi surprinșĭ, décă principele Lobkowitz, ar dimisiona din postul, pentru care nu este nicĭ într'un chip apt".

*

Așa i-se scrie fóiei germane. Și din rêndurile de mai sus reiese invederat animositatea germană față cu Cehii și cu guvernatorul Boemiei, reies și alte tendințe dușmănóse Cehilor.

Vorbirile deputaților cehĭ radicalĭ estremĭ dovedesc, că în adevĕr iritațiunea este mare în poporul cehic, de când cu desființarea ordonanțelor de limbă, căcĭ altfel ei n'ar fi cutezat a purta un astfel de limbagiŭ.

In ce privesce afacerea „zde", scim, că s'au schimbat părerile în cercurile influente cehice; unul din conducĕtorii actualĭ cehĭ a declarat în public, că a fost o mare greșélă, că din acéstă afacere s'a făcut o cestiune națională și că printr'asta a fost supĕrat fără necesitate monarchul.

Corespondența „Gaz. Transilvaniei".

Blașiŭ, 3 (16) Maiŭ 1900.

Memoria marei ḑile de 3/15 Maiŭ, ce o veneréză tot Românul, care îșĭ iubesce neamul și crede în realisarea dreptelor și firescilor aspirațiunĭ ale națiunei române, n'am putut'o serba decât în inimele nóstre. Liniște și tăcere desĕvîrșită a domnit asupra Blașiului, istoricul loc, unde înainte cu 52 de anĭ s'a ținut marea adunare națională și unde ḑecĭ de mii se salutau atuncĭ cu memorabilele cuvinte: „Christos a înviat. — Libertatea a înviat!"

Liniște adêncă a domnit, întrucât sentimentele nóstre, înăbușite de forța despotismului adversarilor, nu șĭ-au putut afla o manifestațiune esteriόră demnă de amintirea ḑilei. S'a întêmplat totușĭ un cas, care în mijlocul celei mai marĭ liniște a putut sĕ neliniștescă în gradul cel mai mare pe paznicii puterii publice.

Deja în preséra ḑilei autoritățile au pus în mișcare gendarmeria de aicĭ, ca sĕ privegheze și sĕ păzéscă, nu cumva sĕ resufle în vre-un chip óre-care simțĕmêntul național. Au și păḑit ei, nu-i vorbă, dér se vede, că atât de năsdrăvanĭ totușĭ n'au putut fi, încât sĕ fiă cu ochii în tóte părtile, prin oraș și afară de oraș și pretutindenĭ, unde se putea ivi vre-o „primejdiă" pentru „statul național maghiar".

Căcĭ étă ce s'a întêmplat. Aḑĭ în ḑorĭ de ḑi, am fost surprinșĭ cu 4 stégurĭ naționale române, arborate: unul pe un stejar mare secular din bercul de lângă Têrnavă; altul pe „pétra libertății", al treilea pe crucea din dealul de asupra viilor, ér al patrulea a fost întepenit pe o plută de scândurĭ, ce a fost pusă pe lacul numit „Chereteu" aflător în partea nordică a hotarului.

Pe cele dintâiŭ trei puținĭ curioșĭ le vor fi putut vedé, căcĭ autoritatea polițienéscă le-a confiscat încă des de diminéță. Cel de pe lac însĕ și acum la 3 óre d. a., când scriu rêndurile acestea, plutesce falnic pe luciul lacului.

Sute de privitorĭ încunjură „Chereteul" și admiră stindardul și ideia istéță a făptuitorilor, carĭ, pe lângă altele au mai sciut sĕ producă cea mai viuă ilaritate în public prin o astfel de ridiculisare a silințelor estreme, ce și-le-a dat gendarmeria, ca sĕ nu pótă cumva rĕsufla prin vr'un semn esterior sentimentul național, din care causă ea n'a închis nicĭ un ochiŭ tótă nóptea.

X.

Darea pe burse și „patrioții".

In ședința dela 15 Maiŭ a camerei ungare, cu ocasiunea desbaterei asupra proiectului de lege privitor la punerea unei dărĭ asupra burselor, deputatul Géza Pologyi făcù amintire de faptul, că în Budapesta cu ocasiunea aruncului dărilor se întêmplă „uriașe retăcerĭ a averilor" din partea bursianilor. Aceștĭ bursianĭ, carĭ în majoritate nu sunt alt-ceva, decât jidanĭ speculanțĭ îmbrăcațĭ în pene de „patriotĭ", locuesc în palate pompóse, fac un lux princiar și totușĭ plătesc o dare ridicul de mică.

„La multe milióne se urcă averea de care se bucură bursianii și după care nu plătesc nicĭ un ban dare, măcar tocmai aceștĭ milionerĭ — ḑice „Alkotmany" — sunt în ḑiua de aḑĭ monopolisatorii patriotismului maghiar, ai frățietății, echității, dreptului, legii și adevĕrului. Și aceștĭ bursianĭ se vaeră astăḑĭ în cameră din causa neînsemnatei dărĭ, ce se pune asupra burselor".

In urmă organul clerical reamintesce casul întêmplat sub Banffy în Ianuarie 1899, când domnia starea de *ex-lex*. Atuncĭ pe lângă tótă starea de *ex lex* bursianii au ținut sĕ-șĭ arate „tradiționalul" lor „patriotism", plătindu-șĭ pe întrecute darea *pe anul întreg* (pentru ceea ce oficiile de dare se înțelege că i-au despăgubit, dându-le procentele legale) și apoi s'au îngrijit, ca numele lor sĕ fiă puse în foile plătite ale guvernului și ca acestea sĕ-i laude, ca pe unii, carĭ și în cele mai critice momente nu întârḑià de a fi cei mai credincioșĭ cetățenĭ ai patriei.

„Și acésta au făcut'o acei „cetățenĭ" carĭ cu desconsiderarea legei au negat fasionarea venitelor, — au negat'o și atuncĭ (pe timpul lui Banffy) și înainte de atuncĭ și o négă și astăḑĭ. Nu se prostéscă însĕ „patrioții" bursianĭ din suburbiul leopoldin, căcĭ prin „patriotica" plătire a dărei din anul trecut n'au folosit patriei, ba încă prin subtragerea intereselor au câștigat, ci simplamente au demonstrat pentru diavolica politică a lui Banffy; acum însĕ, când de fapt vine rêndul la punerea unei dărĭ pe bursă, făcută pe basa principiului general al egalității de drept, ei protestéză și în contra acestei neînsemnate dărĭ. Sub Banffy aceștĭ bursianĭ erau „patriotĭ", acum sunt „ómenĭ sĕracĭ". Când óre au fost ei sincerĭ: atuncĭ, orĭ acum?" — se întrébă în fine „Alkotmany".

In ce privesce punerea unei dărĭ pe burse, am scris și noi de mai multe-orĭ. Era un postulat general al tuturor cetățenilor de bun simț, ca sĕ se pună odată pe burse dare, căcĭ era revoltător de a sci, că pe când, de esemplu, agricultorii și proprietarii de pămênt sunt apăsațĭ cu dărĭ grele cum nu s'a mai pomenit, pe atuncĭ speculanții de burse, carĭ jócă cu mii și milióne, erau cu totul scutițĭ de dare.

De rușinea lumei și póte că și de gróza multelor țipete, ce se auḑiau în contra acestei nedreptățĭ din partea celor din partida poporală, guvernul Szell a presentat în cele din urmă un proiect de lege, prin care acum s'a pus o anumită dare și asupra bursei. Acéstă dare însĕ este atât de mică și neînsemnată, încât se vede cât de colo, că e numai o țĕrênă aruncată de guvern în ochii celor ce strigau în contra nedreptății din cestiune. După o afacere de o miie florenĭ darea e numai *de 10 cr.* Inchipuiți-vĕ: după un ceck séu mandat postal, după un cambiu de o miie de fl., după un pașaport de vite, ne mai amintind aicĭ competența pentru vênḑarea imobilelor, se plătesce neasĕmĕnat mai multă dare statului, decât plătesce bursianul, décă cumpĕră séu vinde o hârtiă de valóre de 1000 fl.!

Cu de acestea crede guvernul Szell, după cum se vede, că va împăca pe cei ce nu vĕd cu ochĭ bunĭ, cum cei dela cărmă spre ruina materială a cetățenilor favoriséză în modul cel mai scandalos pătura speculanților jidanĭ, carĭ au monopolisat „patriotismul maghiar", deși faptele dovedesc cât se póte de eclatant, ce fel de „patriotĭ" sunt ei.

SCIRILE ḐILEI.

— 4 (17) Maiŭ.

10 Maiŭ. Indată după întórcerea Regelui Carol în țéră, d-l general Iac. Lahovari, ministru de rĕsboiŭ, îi va presenta spre semnare decretele pentru înaintările, ce se vor face în armată pe ḑiua de 10 Maiŭ. — D-l Take Popescu, profesor de musică în Bucurescĭ, a fost însărcinat de ministrul instrucțiunei cu organisarea serbării școlare, ce se va da în Cismigiu în ḑiua de 10 Maiŭ. — In tóte capitalele de județe 10 Maiŭ va fi serbat cu mare solemnitate. Cu ocasiunea acestei ḑile se vor conferi după obiceiŭ și mai multe decorațiunĭ.

Despărțĕmêntul Panciovei al Asociațiunei îșĭ va ține adunarea generală în 3 Iunie n. 1900 în Cubinul Timișan. Convocarea, subscrisă de d-nii Petru Tisu vicepreședinte și Petru Penția notar, s'a publicat deja.

Tempestățĭ. Din fórte multe părțĭ ale țĕrei se anunță tempestățĭ, înghețurĭ și grindină, tot atâtea calamitățĭ, carĭ au pricinuit marĭ pagube agricultorilor. Din Sibiiu se anunță, că erĭ s'a întêmplat acolo o mare rupere de norĭ cu grindină; la Clușiŭ și împrejurime a fost în 11 și 12 Maiŭ nóptea un adevĕrat ger, care a opărit tóte sĕmĕnăturile, legumele; o parte din cucuruz va trebui din nou sĕmĕnat.

Inspecțiune. D-l Grădișteanu, ministrul lucrărilor publice, de abia sosit în Bucurescĭ dintr'o lungă inspecțiune, a plecat Miercurĭ într'alta. D-sa merge la Craiova, de unde se va duce sĕ visiteze lucrările podului în construcțiă de peste Breasta. D-l Grădișteanu se va duce apoi, Vinerĭ, la Vêrciorova întru întêmpinarea familiei regale.

La auditoratul militar din Viena va intra și un tînĕr român, anume d-l *Corneliu Bardosy*, fiiul d-lui inspector școlar în retragere Iuliu Bardosy din Sibiiu, care a depus la academia de dreptură din Oradea-mare cu succes eminent esamenul de stat judiciar.

Mare incendiu în Bucurescĭ. Imensa clădire a depositului și fabricei „Luther" din Bucurescĭ, a fost erĭ complet distrusă de un incediu. Au ars 80 vagóne mac și 20 vagóne orz. Pagubele se ridică la 700.000 lei. Fabrica a fost asigurată numai în parte. Incediul a isbucnit la 4 óre diminéța.

Bătae și sinucidere. In cafenéua „Krämer" din Bocșa-montană Duminecă séra (13 Maiŭ) între publicul de diferite naționalitățĭ, dér în majoritate Românĭ, se aflau și doi gendarmĭ și câțĭ-va finanțĭ. Gendarmii au dat în cértă cu unul dintre Românĭ pentru musică și s'au încăerat la bătaiă, tăind cu săbiile în Românĭ amêndoi gendarmii. Sărind și ceilalțĭ, le-au luat săbiile cu curele cu tot și i-au bătut crunt cu însĕșĭ săbiile lor; tot așa au pățit și finanții, carĭ încă scoseseră săbiile asupra Românilor. Finanții au fugit, care pe unde afla ușa, ér unul dintre gendarmĭ după-ce a fost făcut scăpat, s'a dus la casarmă și s'a împușcat.

Un hoț, care fură carne. Ni-se comunică, că erĭ a fost prins, închis și dus la poliția din loc un servitor dela judecătoria de aicĭ. Servitorul se dusese în măcelăriă sub cuvênt, că vré se cumpere carne. A și cerut sé i-se dea o bucățică de carne și un băiat dela măcelăria lui Vasilie Olteanu i-a și dat carnea și servitorul i-a plătit'o. Până sĕ pună însĕ băiatul din măcelăriă banii la locul lor, servitorul furà o bucată strajnică de carne ș'o înfundà într'un buzunar mare, ce-l avea în partea dindĕrĕt a rocului. Băiatul din măcelăriă observà încurênd paguba și o luà la fugă sĕ caute pe hoț. Acesta, ca sĕ-șĭ pérdă urma, o luà pe după biserica négră, dér băiatul îl ajunse și începù sĕ céră cu stăruință carnea. Hoțul, care este un Ungur, începù sĕ-l înjure pe băiat în limba lui, dér băiatul nu s'a lăsat, ci a început a striga după el: Prindețĭ hoțul! A început a se aduna lume și servitorul rușinat se vĕḑù silit sĕ scótă carnea din marele sĕu buzunar dela spate și i-a svêrlit'o băiatului. După acésta hoțul plecà mai departe, dér nu-i venia totușĭ la socotéla sĕ mérgă acasă fără carne. Decĭ o luà direct spre măcelăria lui Nicolae Furnică și aicĭ făcù tocmai pe tocmai ca și la măcelăria dintâiŭ, cu deosebire numai, că aci furà o bucată și mai mare de carne. Abia se depărtà însĕ din măcelăriă și calfa de măcelar îl înhățà de spate, îi desbrăcà rocul și găsi carnea. Hoțul, increḑut, se dase la început de către pădure și trăgea la înjurăturĭ unguresci, dér Românul l'a prins bine și haid' la poliția cu el. Ce va mai fi, se va vedé. Hoțul se numesce Bartha Abel și se afirmă, că de mai mult timp se îndeletnicesce cu acésta meseriă.

Esposanții din Paris. Numĕrul esposanților la esposiția universală din Paris este aprópe de 150,000. La prima esposiția universală francesă din 1855 au fost 24,000, esposanțĭ. La cea din 1867 numĕrul lor deja s'a urcat la 52,000, în 1878 la 53,000 ér în 1889 numĕrul esposanților a fost de 95,000. In ce privesce teritoriul, pe care se estinde esposiția: în anul 1855 a fost 168,000 metri pătrațĭ în 1867 de 687,000 metri pătr., în 1878 750.000 metri p., în 1889 960,000, ér aḑĭ e de un milion 100,000 metri pătrațĭ.

Preşedintele Krüger, după cum spune o telegramă din Lorenzo-Marquez a diarului „Times", a lăsat să-i dée de noroc o fetiţă somnambulă din Ţările-de-jos. Fata i-a profeţit preşedintelui, că în 14 Iunie Burii vor încheia pace cu Anglia, ér el, Krüger, 3 lunĭ mai târdiu va muri. Se dice, că acéstă profeţiă a făcut rea impresiune asupra bătrânului Krüger.

Budgetele statului ungar dela 1868—1897.

Reproducem după un raport oficial unguresc următórele date:

In periodul dela an. 1868 până la 1897 cheltuelile ministeriului de interne s'au urcat dela 9—10 milióne la 15 milióne; ale ministeriului de comerciŭ — abstrăgênd dela susţinerea drumurilor — dela o jumêtate de milion la 3½ milióne flor.; ale ministeriului de culte şi instrucţiune puclică dela un milion la 10 milióne; cheltuelile pentru acoperirea trebuinţelor din Croaţia-Slavonia dela 2 milióne la 7—9 milióne, ér spesele cu pensiunile dela stat, dela aprópe trei milióne la 8½ milióne. Spesele de administraţiune ale statului s'au urcat în total dela *111 milióne flor.* câte erau în 1868, la *261 milióne.*

Pentru acoperirea acestor marĭ erogaţiunĭ au trebuit sĕ se creeze şi isvóră de venit. Cel mai bogat isvor de venite sunt şi au fost întotdéuna pentru stat dările directe. In 1868 aceste dări dedeau 58 milióne flor.; acestea s'au urcat treptat şi aiunge în 1897 la 108 şi jumĕtate milióne. Venitul dărilor de consum dela 12—13 milióne s'a urcat la 77 milióne; sub titlu de timbru, competinţe şi taxe s'a urcat venitul curat dela 10½ milióne la 38—39 milióne flor.

O urcare continuă se vede şi la venitul consumului de tutun, care până la 1876 era de câte 14—15 milióne, în an. 1897 însĕ a ajuns la 30 milióne flor.

Căile ferate în 1877 au dat un venit de 2604 milióne flor., cheltuelile au fost 1446 milióne, a rĕmas decĭ un plus de 1558 mil. In 1897, în urma unelor construirĭ de căi ferate, venitele s'au urcat la 94.748 milióne, cheltuelile la 60.691 mil. şi plusul s'a urcat la 34.057 mil.

Datoriile statului dela 1867 încóce în crescut mereu în fiă-care an, aşa că pe când înainte cu 30 de anĭ erau 268 milióne, pe atuncĭ în 1897 s'au urcat la 2000 de milióne fl.

Rĕsboiul din Africa sudică.

Se apropie tot mai mult ora decisivă în luptele din Africa-sudică. Burii s'au retras din statul Oranje şi acum se pregătesc a evacua total şi Natalul. Ei se concentrézâ cu toţii la rîul Vaal.

O telegramă din *Pretoria* spune, că comandantul suprem *Botha* a hotărît să evacueze Oranje fără nicĭ o resistenţă şi se părăséscă şi noua capitală Heilbron. *Botha* pune greutatea principală pe apĕrarea liniei Vaal, de unde sĕ domineze Johannesburgul şi Pretoria. Botha a mai luat mĕsurĭ sĕ evacueze şi Natalul.

Burii din partea rĕsăriténă a statului Oranje, pe carĭ îi persecută armatele lui Rundle şi Brabant, încă se retrag cu mare zor spre frontieră. Ei au şi ajuns deja în Lindley, de aicĭ merg peste Heilbron la rîul Vaal, unde se vor uni cu forţele lui Botha.

Intr'aceea se vestesce, că *Buller* încă s'a pus în mişcare acum după-ce Natalul începe a fi deşertat de Burĭ. El a şi cuprins Dundee, căcĭ ce-i era mai uşor decât sĕ cucerésca fără de lupte oraşul, unde chiar la începutul rĕsboiuluĭ Withe a fost bătut şi forţat a-se retrage în Ladysmith. Probabil, că Buller va voi sĕ mérgă şi el în Oranje şi sĕ se alăture la armata lui Roberts.

*

Se telegrafézâ din Pretoria, că o colónă de 3000 de Englesĭ, îndreptată spre a libera Mafekingul, înainteză în marş forţat în lungul căii ferate Fourteen-Streams şi că a ocupat deja chiar de Miercurĭ 9 Maiŭ st. n. importanta gară Vryburg.

Lordul Roberts însĕ n'a pomenit de loc despre acéstă. După telegramele diarelor transvaaliene transmise din Lorenzo-Marques diarului „Daily Mail", colóna a înaintat fórte mult.

Colóna, după acele naraţiunĭ, ar fi trebuit sĕ lupte adesea spre a-şĭ deschide calea.

La trecerea prin Vaal mai mulţĭ Englesĭ au murit, loviţĭ séu înecaţĭ de Burĭ.

Vryburg — după cum arată distanţele chilometrice ale căii ferate Capetown-Bulavajo — e la 153 chilometri departe de Mafeking. Decĭ colóna în timp de trei dile ar fi făcut un marş de-aprópe 70 de chilometri.

Se calculézâ, că partea rĕmasă din drum spre a ajunge la Mafeking, se póte face în alte cincĭ dile.

La Londra se crede sigură liberarea acestui oraş asediat, şi se pregătesc marĭ serbărĭ.

*

După cum se scie, când Englesii au ocupat oraşul Kroonstad Burii nu au opus nicĭ o resistenţă. Ei s'au retras în Transvaal.

E cu neputinţă de-a se prevedé unde se vor concentra ei. Unii cred, că pe colinele dela Sud de Johannesburg, alţii mai la Nord în regiunile muntóse, unde rĕsboiul nu se va termina nicĭ-odată. Se mai spune însĕ, cum-că ei ar părăsi Pretoria, făcênd sĕ sară în aer unele din edificii.

Astea sunt însĕ svonurĭ.

Verosimilă e iminenta liberare a Mafekingului de cătră o colónă, ce înaintézâ secret dela Sud.

Furtună în camera italiană.

Scim, că opoziţia din camera italiană a făcut obstrucţiune în contra mai multor proiecte de lege, ce voia sĕ le introducă guvernul. In urma acéstă cabinetul, ca sĕ facă imposibilă obstrucţiunea, şi-a luat refugiu la modificarea regulamentului camerei. Acésta a dat ansă la scene furtunóse în parlament, scene, carĭ au culminat în şedinţa dela 15 Maiŭ. Étă cum a decurs acea şedinţă:

Deputatul *Ferri* a declarat, că estrema stângă se va împotrivi din tóte puterile şi prin tóte mijlócele, chiar prin violenţă, la punerea în aplicaţiune a modificărilor făcute regulamentului (sgomote vii la centru şi la drépta, aplause la estrema stângă). *Giolitti*, în scop de împăcare, propune sĕ se numéscă o comisiune cu însărcinarea de-a presenta, până în două dile, nouĕ modificaţiunĭ la regulament, ér până atuncĭ ómenii sĕ nu ţie şedinţe. (Aplause la stânga). *Pantano* recunósce generósele intenţiunĭ ale lui Giolitti, dér se îndoesce c'ar primi estrema stângă sĕ cedeze, nicĭ acum, nicĭ orĭ când, până nu se va restabili respectul legalităţii. (Aplause la estrema stângă).

Ministrul *Pelloux* dice, că déc' ar avé vre-o speranţă, chiar depărtată, de-a isbuti Giolitti prin propunerea sa sĕ aducă o împăcare, nu s'ar codi câtu-şĭ de puţin sĕ o priméscă, dér înţelegerea nu e cu putinţă, căcĭ minoritatea voesce sĕ înnăbuşéscă majoritatea. (Intrerupere la stânga).

La întrebarea lui Pantano, décă se va face discuţiunea propunerei Giolitti pe basa noului séu vechiului regulament, *Pelloux* rĕspunde, că nu esistă pentru cameră decât regulamentul aprobat la 3 Aprilie (sgomote, aprobări). Prin urmare, Pelloux nu primesce propunerea lui Giolitti.

Giollitti regretă declaraţiunea guvernului. Extrema stângă cere verificarea numĕrului deputaţilor. Presidentul declară, că regulamentul cel nou nu invoesce verificarea în casul de faţă (sgomote, strigăte, protestărĭ la estrema stângă). Mai mulţĭ deputaţĭ cântă „Imnul lucrătorilor". Şedinţa se suspendă.

La redeschidere, presidentul repetă declaraţiunea sa cu privire la verificare. (Sgomote violente la estrema-stângă). Presidentul invită camera sĕ aprobe procesul verbal. Majoritatea se scólă; procesul verbal se aprobă. Estrema stângă strigă, lovesce în pupitre, cântă „Imnul lui Garibaldi".

Şedinţa se ridică.

Jurnalele prevĕd disolvarea camerei. „Fanfulla" anunţă chiar, însĕ sub reservă, că alegerile se vor face la 10 Iunie, balotagele la 17 şi noua cameră va fi convocată la 22 Iunie.

Igiena şi telefonul.

De o bucată de vreme s'au preocupat mult specialiştii de igiena telefonului. Acest aparat, care a pĕtruns aşa repede în obiceiurile nóstre, a devenit indispensabil, e întrebuinţat universal pentru comunicaţiunile verbale.... şi morbide.

De mai mulţĭ anĭ deja se semnala, că contactul receptórelor sonore cu felurite urechĭ, adesea de o curăţenia îndoelnică, ar puté fi un agent de trasmisiune a bólelor contagióse; în orĭ-ce cas, deşi pavilionul are un tegumen protector, care trebue sĕ reţină praful dimprejur, totuşĭ ar trebui ca sĕ esiste aceeaşĭ repulsiune de a'l apropia séu aplica pe placa vibratóre ca şi de a pune pe cap pălăria vecinului. In realitate, graţiă obiceiului, acéstă justă posiţiune auriculo-telefonică se face imediat şi fără rĕsgândire la apelul: Alo! alo!

O altă primejdiă, la care ne gândim mai puţin însĕ, provine dela placa microfonică, dinaintea căreia vorbescĭ; nu-i óre dénsa receptacolul eliminaţiunilor bucale, mai ales când e vorba de o persónă fără dinţĭ completĭ? Placa vibrantă primesce aruncăturile de salivă, care se vor usca şi vor forma cu praful ambiant, cuiburĭ, grămedĭ de germenĭ vătĕmătorĭ. Vorbescĭ de obiceiu tare şi lămurit, trebue sĕ articulezĭ bine, deschidĭ larg gura, şi pe de o parte exalezĭ, pe de alta inhalezĭ. Are decĭ loc un schimb de nu de bune procedeurĭ, cel puţin un schimb între germenii deja conţinuţĭ în aparat şi cei pe care îi depune acolo persóna, care vorbesce. Décă e la mijloc vre-un tuberculos, va fi de sigur o proiecţiune a bacciilor lui Koch, care ajunge la proporţiunea de 30%, primirea şi păstrarea în corp a acestor microbĭ, care la ocasiune vor lua în stăpânire un teren predispus, pregătit.

Aceste date erau sciute de mult de cătră higienişti, dér diferitele administraţiunĭ nu se preocupau de ele; étă acuma, că diarele din Francia publică nota următóre.

„După avisul unei comisiunĭ speciale d. Mouget a recomandat, că în cabinele telefonice publice sĕ se ştérgă cu o cârpă muiată în acid fenic, placa vibrantă a transmiţĕtorilor, pavilionul receptorilor; sĕ se stropéscă în tóte dilele cu aceeaşĭ soluţiune păreţii cabinelor şi sĕ se aereze bine".

La Viena, cabinele telefonice sunt provĕdute cu un şervet cu inscripţiunea: „Ştergeţĭ, vĕ rog". Unii gândesc sĕ înlocuéscă şervetul prin bumbac. Aceste mĕsurĭ bune în sine nu pot fi eficace, decât décă şervetul, orĭ vata sunt dese-orĭ schimbate.

Mai bine însĕ ar fi sĕ se surprime aparatele telefonice actuale, cu placele lor vibrante, transmiţĕtorii lor, etc... şi a le înlocui cu noile sisteme, care permit a se vorbi şi audi la distanţă.

In asemenea codiţiunĭ pericolul ar fi considerabil redus.

ULTIME SCIRI.

Londra, 16 Maiŭ. Din Kroonstad se anunţă, că Burii au ţinut un consiliu de rĕsboiŭ, în care au hotărît sĕ apere Harnysmith, până când se póte.

Washington, 16 Maiŭ. Cabinetul s'a ocupat cu cestiunea primirei deputaţiunei Burilor şi a decis s'o priméscă amical între marginele usanţelor diplomatice.

New-York, 16 Maiŭ. Deputaţiunea bură a debarcat erĭ la Hoboken. La debarcare a fost primită cu mare însufleţire de primar şi de numĕróse delegaţiunĭ cu musică. *Fischer*, conducĕtorul deputaţiunei a declarat, că victoriile englese nu au înfrânt de loc curagiul Burilor, ci din potrivă Burii se vor lupta până când independenţa nu le va fi garantată.

Roma, 16 Maiŭ. Agentia „Stefani" vestesce, că nu decret regal amână camera pe timp nedeterminat.

Londra, 16 Maiŭ O scire oficial nedesminţită spune, că *Mafekingul s'a predat Burilor.*

Lourenzo-Marqueze, 16 Maiŭ. Din Pretoria sosesce scirea, că colonelul *Baden-Powell s'a predat Duminecă cu întrega garnisónă.* Generalul bur *Snymann* împărtăşesce, că a prins pe Baden-Powel dimpreună cu 900 ómenĭ ai sĕi.

Londra, 16 Maiŭ. Generalul *Buller* telegrafézâ, că a întrat în *Glencoe.*

DIVERSE.

O nouă lumină. Étă o informaţiă fórte curiósă, pe care o publică revista francesă „l'Electricité". O societate cu capital de 25 milióne de dolarĭ e în formaţiune la New-York pentru esploatarea unei descoperirĭ, care décă faptele sunt confirmate, va opera în moravurĭ o revoluţiune tot atât de mare ca cea realisată de invenţiunea drumului de fier. Un chimist american, *Poar de Tethenfant*, a cedat sus disei societăţĭ brevetele unei invenţiunĭ, prin care s'ar reuşi sĕ se provóce în globurĭ de sticlă, prealabil aduse la vid prin ajutorul unei maşinĭ pneumatice, reacţiunĭ chimice, carĭ sĕ producă o lumină nouă, o adevĕrată lumină solară închisă. Acéstă lumină e mai strălucitóre ca lumina lămpei cu arc; ea are mai multă fixitate, decât lumina becurilor cu incandescenţă şi nu obosesce ochii nicĭ cât lumina obţinută cu uleiu. Aşa afirmă inventatorul. Lumina-Poar e produsul unei combinaţiunĭ chimice, necunoscută până acum. Pentru a-o produce, nu e nevoiă de motorĭ, de maşine, séu de vre-un aparat. Chimia tăcută a laboratorilor face tótă treba. Odată închisă în globul séu de sticlă, lumina acésta nu se mai stinge. Globul va puté sĕ aibă orĭ-ce dimensiune, după cum se va crede necesar, sĕ, fie îndestrat cu o putere luminătóre mai puternică séu mai mică. Lumina va puté fi pusă în buzunar, împreună cu portmoneul, şi scósă la nevoie. Nicĭ un pericul nu e de temut. Décă globul se sfărîmă, lumina se perde, dér nu se face nicĭ o esplosie. Societatea a însărcinat pe corespondentul sĕu din Paris, un domn Cuvillier, sĕ facă formalităţile necesare pentru păzirea drepturilor.

Purecii — „animale răpitóre"? La oficiul vamal din Geneva (Elveţia) sosi dilele aceste un pachet cu inscripţia: „Purecĭ dresaţĭ". Acéstă noutate pe teritorul internaţional vamal a causat multă bătaie de cap oficiantului: a căutat tóte tarifele, dér nicăirĭ n'a putut da de un pasagiu, pe basa căruia sĕ pótă deslega întrebarea, că purecii sunt supuşĭ séu nu vămuirii. Lucrul ajunse la şeful vamal şi acesta îşĭ aduse aminte de un cas analog érăşĭ destul de greu, care l'a preocupat mult timp. Atuncĭ era o cutie cu lăcuste, carĭ după multă socotélă au fost declarate ca articol de mâncare transportat peste graniţă. Acésta nu se potrivea în casul de faţă, de-órece nicăirĭ ómenii nu folosesc purecii ca articol de mâncare, ci tocmai din contră. Amploiatul n'a putut se declare pe responsabilitatea sa purecii ca liberĭ de vamă şi astfel cerù sfatul unei istanţe mai înalte din Berna. In fine purecii au fost puşĭ la rubrica „menagerie" alăturĭ cu animalele răpitóre.

Literatură.

Dietetica poporală, cunoscuta şi mult folositórea scriere poporală a d-lui medic *Simeon Stoica*, cu privire la modul de viéţă a ţĕranului român, se vinde cu *preţul* scădut dela 1.60 banĭ la *1 corónă* plus porto. De vêndare la Tipogr. A. Mureşianu librăria Ciurcu, Gabonyi şi Zeidner în Braşov.

Dela „Tipografia A. Mureşianu" din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de regretatul *Vasilie Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1849—49. Istorisirile cuprinse în acéstă carte sunt de cel mai mare interes istoric şi naţional, sunt scrise într'o limbă uşóră şi plăcută. Preţul 50 cr. (cu posta 55 cr.)

„Povestea unei coróne de oţel", opul mult dorit şi aşteptat al d-nului *G. Coşbuc*, a apărut în editura librăriei C. Sfetea din Bucurescî şi costă un leu şi 50 banî. E scrisă şi acéstă carte la înţelesul tuturor şi este atât de interesantă, încât cine o ia în mână, nu se mai póte despărţi de ea. In istoria acésta ni-se arată oglinda viuă a faptelor măreţe, prin carí a trecut România până a ajuns la independenţă. Scenele ce se descriu din răsboiul pentru neatârnare, sunt la culme mişcătóre şi însufleţitóre. Cartea e provědută cu numěróse portrete şi ilustraţiunî. Ea stă în legătură cu *„Rěsboiul nostru pentru neatârnare"* scris tot de d-l G. Coşbuc, aşa că cine şi-a procurat pe acésta trebue sě-şi procure şi *„Povestea unei coróne de oţel"*. Sperăm, că fruntaşiî noştri, înţelegênd importanţa acestor scrierî, vor stărui din rěsputerî a-le rěspândi cât mai mult în popor. Se pot procura ambele cărţi dela „Tipografia A. Mureşianu din Braşov". „Rěsboiul nostru pentru neatârnare" costă 50 cr. (cu posta 55 cr.), „Povestea unei Coróne de oţel" 75 cr. (cu posta 80 cr.)

Din istoria lumii, „tălmăcită de preotul *Constantin Morariu* din cartea nemţéscă a D-rului Th. B. Weltar şi întocmită pentru folosul poporului român din Bucovina", a apărut în editura „Deşteptării" din Cernăuţî: *partea a doua*. Ea este scrisă tot atât de bine şi de uşor, ca şi partea întâiŭ, care a avut şi la noi mare trecere mai ales printre popor. Preţul 50 cr. (plus 5 cr. porto.) — Cu acelaşî preţ se mai pot căpăta dela Tipografia „A. Mureşianu" şi esemplare din partea întâiŭ, adăugênd şi pentru acésta 5 cr. porto.

Zarandul şi munţii apusenî ai Transilvaniei, descriere de *Silvestru Moldovan*. Cu 9 ilustraţiunî şi o schiţă. E o carte tot atât de preţiósă şi rară în felul sěu, ca şi cea dintâiŭ. Recomandăm şi acéstă carte pentru bibliotecile poporale, cum şi pentru toţî Românii, carî vor sě-şî cunóscă ţéra şi némul lor. Preţul 1 fl. (cu posta 1 fl. 5 cr).

„Pintea Vitézul", tradiţiunî, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradiţiunî şi istorisirî din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 20 cr. (cu posta 23 cr.)

„Ţéra nóstră". Descrierea părţilor Ardealului dela Mureş spre miadă-ḑi şi valea Mureşului, de *Silvestru Moldovan*, — e o scriere unică în felul sěu, atât de călduros apreţiată de întréga ḑiaristică română. Cu deosebire din bibliotecile poporale ea n'ar trebui sě lipséscă. Preţul 1 fl. (cu posta 1 fl. 10 cr).

„Românul în sat şi la óste". Acesta este ritlul unei nouě cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 10 cr., cu posta 13 cr.

Pentru comercianţî funcţionarî şi toţî ómenii de afacerî, precum şi studenţiî putem recomanda următórele cărţi:

Manul de dreptul cambial, lucrat de Ioan Socaciu, profesor la şcóla română gr. or. din Braşov. Cartea e tipărită pe spesele „Albinei" şi e menită a face marî servicii tuturor, carî au afacerî cu cambii (poliţe). Preţul 2 fl. (cu posta 2 fl. 10 cr).

Idei fundamentale în economia politică. D-l *Ioan Socaciu*, vechiŭ profesor la şcólele comerciale române din loc, a scos de sub tipar o nouă broşură sub titlul de mai sus, fiind adausă în partea a doua şi o *nouă teoriă sociologică*, care conţine lucrurî de interes scienţific deosebit mai ales pentru specialiştî. A cunósce ideile fundamentale ale economiei politice este fără îndoélă de mare interes pentru orî care cetitor inteligent. Preţul e 65 cr.

„Curs complet de corespondenţa comercială", de *I. C. Panţu*. Conţine modele de circulare, scrisorî de informaţiunî, recomandaţiunî şi acreditive; scrisorî în comerciul cu mărfurî, comisiune şi speditiune; cestiunî cambiale, afacerî cu efecte, monede şi cupóne etc. Preţul 1 fl. 60 cr.

Un capitol din ***Contabilitatea duplă*** de *I. C. Panţu*, prof. la şcóla comercială superióră din loc. Tractéză principiile contabilităţii duple ilustrate cu diferite esemple, pe carî studiindu-le cu atenţiune, póte orî şi cine sě înveţe contabilitatea, adecă ţinerea socotelelor în economia proprie şi în afacerile comerciale. Preţul 50 cr. + 5 cr. porto.

Procent, Promil, Interese şi Teoria conturilor curente de *I. C. Panţu*. Arată calcularea intereselor pe anî, pe lunî şi pe ḑile într'un mod practic; sunt mai multe esemple esplicate aměnunţit, aşa ca sě fie înţelese de orî şi cine; de-asemenea modul de calculare al intereselor la băncî şi teoria conturilor curente. Preţul 40 cr. plus 3 cr. porto.

Al doilea capitol din contabilitatea duplă, de *I. C. Panţu*. Acéstă nouă broşură conţine: *afacerile de credit cambial şi afacerile de bancă*.

La creditul cambial s'a întrodus o afacere de patru lunî, trecută în registrele principale şi auxiliare după metodul usitat la noi, precum şi după metodul numit francez, întocmai aşa, după cum se întrebuinţéză în practică, arătându-se încheerile lunare şi încheerea anuală.

La afacerile de bancă, după o împărţélă sistematică a afacerilor, s'a esplicat scontul de cambii şi reescontul, afacerî cu monete, avansurî pe efecte publice (lombard); împrumuturî pe alte gagiurî (marfă etc.) şi depunerile spre fructificare. Esplicările s'au făcut la singuraticé casurî şi apoi s'au combinat la micî afacerî, carî duréză trei şi şése lunî, arătându-se încheerea într'un Maestru tabelar şi la urmă arătându-se trecerile, aşa după cum se întâmplă în practică, în registre principale şi auxiliare.

Preţul este 2 corône + 10 banî porto. De vêndare în Braşov: la Tipografia „A. Mureşianu" şi la Librăria N. Ciurcu. In Sibiiu: la Librăria archidiecesană. — Atragem atenţiunea publicului nostru, îndeosebî a celor ce se ocupă cu afacerî comerciale, precum şi a membrilor din direcţiunile băncilor nóstre şi a funcţionarilor acestora, asupra acestei lucrărî de neapěrată trebuinţă.

*

„Amicul bun", colecţiune de lecturî solidătóre de caracter în direcţiune religiósă-morală (Doctorul sufletesc şi sfaturile lui pentru cei ce sunt aprópe de timpul scăpărei din închisóre) tradusă de actualul preposit capitular *Ioan Papiu*, pe timpul când funcţiona ca spiritual la institutul corecţional din Gherla. Preţul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

„Consideraţiunî istorice asupra asociaţiunii poporelor" şi aplicaţiunea lor la *naţiunea nóstră* de *Ioan Clinciu* profesor în Bucurescî. Acéstă scriere, apărută tocmai acum de sub tipar, este de deosebit interes pentru bărbaţii iubitorî de sciinţă. Preţul 1 fl., (+ 5 cr. porto.)

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Asociaţiuneitrat şi de favorabil apreţiată din partea ḑiarelor nóstre. Conţine vre-o 25 figurî în text. Preţul 85 cr. trimis francat.

Cugete şi consideraţiunî din esperienţa vieţii lui Argirobarb. Tipărită în 1898. Cartea se estinde pe 30 pagine şi conţine 170 de sfaturî înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 10 cr. (cu posta 12 cr.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viéţa Românilor bihorenî, de d-na *L. Rudow-Suciu*. Este o carte de 148 pag. 8°, tipar měrunt, dér frumos şi curat. Preţul 50 crucerî (cu porto 55 cr.),

Toaste pentru tot felul de persóne şi ocasiunî, de *Tit. V. Gheaja*, spiritual la institutul de corecţiune din Gherla. Preţul 20 cr. (cu posta 22 cr.).

Povestea despre prinţul Ahmed al Kamel séu ***Pribeagul îndrăgostit***, tradusă de *Dr. T.* Este o istorisire interesantă şi bine scrisă. Preţul 30 cr. (Cu posta 33 cr.)

Poesii de *Vasiliu Ranta Buticescu*. E o bogată colecţiune de poesii, tipărite pe hârtia fină şi formând un volum de lux Preţul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.).

Felicitărî în poesii şi prosă la anul nou, diua nascerei şi ḑiua numelui, cătră diferite rudenii, preoţi, învěţătorî şi binefăcětorî, precum şi versurî la diferite ocasiunî şcolastice, de *George Simu*. Preţul 20 cr. (cu posta 22 cr.).

Cartea Săteanului, de *Emanuel Părăcanu*. Conţine mai multe novele poporale, scrise în stil fórte uşor, şi printre ele mai multe poesii, mai ales satirice. Preţul 45 cr. (cu posta 50 cr.)

Suspin şi zimbire. Sub titul acesta a apărut în editura tipografiei d-lui Todoran din Gherla o carte de poesii şi prosă, scrisă de d-l *Antoniu Pop*. Se póte procura şi dela tip. „A. Mureşianu". Preţul 40 cr. (cu posta 43.)

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 16 Maiu 1900.

Renta ung. de aur 4%	115.90
Renta de corône ung. 4%	91.80
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120.30
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	117.25
Bonurî rurale ungare 4%	92.—
Bonurî rurale croate-slavone	92.50
Impr. ung. cu premii	158.—
Losurî pentru reg. Tisei şi Seghedin	137.75
Renta de argint austr.	97.85
Renta de hârtie austr.	97.65
Renta de aur austr.	116.—
Losurî din 1860.	135.25
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	17.75
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	725.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	720.75
Napoleondorî	19.27
Mărcî imperiale	118.25
London vista	242.67½
Paris vista	96.35
Rente de corône austr. 4%	97.—
Note italiene	90.60

Cursul pieţei Braşov.

Din 17 Maiu 1900.

Bancnota rom.	Cump.	19.04	Vênd.	19.08
Argint român.	Cump.	18.80	Vênd.	18.84
Napoleond'orî.	Cump.	19.20	Vênd.	19.28
Galbenî	Cump.	11.20	Vênd.	11.30
Ruble Rusescî	Cump.	127.—	Vênd.	—.—
Mărcî germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescî	Cump.	10.73	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—